

भगवान्पितामहोव्यासो न तु भीष्मः उत्तरेतस्य पृथगुपादानात् उक्तमित्यस्यावृत्तिदर्शनाच्च ॥ ३ ॥ ४ ॥ सुहृत्प्रत्युपकारमनपेक्ष्य उपकर्ता मादृशः तदीयवाक्यस्य श्रोता सुहृच्छ्रोता मूढो यं हितमप्युक्तं न श्रोष्यतीति भावः तिष्ठते स्थिरो भवति यत्र महासंकटे तत्र बंधुः उपकारमपेक्ष्योपकर्ता कर्णादिः बतिष्ठते न प्रकाशते प्रकाशनस्थेयाख्ययोश्चेत्युभयत्र तद् बंधुतोपि सुहृद्वचः श्रेयस्करमित्यर्थः ॥ ५ ॥ श्रोतव्यं श्रोतुं युक्तं

कथं नैनं विमार्गस्थं वारयंती ह वांधवाः ॥ सौहृदाद्वा सुहृत्स्निग्धो भगवान्वापितामहः ॥ ३ ॥ वैशंपायन उवाच उक्तं भगवता वाक्यमुक्तं भीष्मेण यत्क्षमं ॥ उक्तं बहुविधं चैव नारदेनापितच्छृणु ॥ ४ ॥ नारद उवाच दुर्लभो वै सुहृच्छ्रोता दुर्लभश्च हितः सुहृत् ॥ तिष्ठते हि सुहृद्वचनबंधुस्तत्र तिष्ठते ॥ ५ ॥ श्रोतव्यमपि पश्यामि सुहृदां कुरुनंदन ॥ न कर्तव्यश्च निर्वंधो निर्वंधो हि सुदारुणः ॥ ६ ॥ अत्राप्युदाहरंती ममिति हासं पुरातनं ॥ यथानिर्वंधतः प्राप्तो गालवेन पराजयः ॥ ७ ॥ विश्वामित्रं तपस्यंतं धर्मो जिज्ञासया पुरा ॥ अभ्यगच्छत्स्वयं भूत्वा वसिष्ठो भगवानृषिः ॥ ८ ॥ सप्तर्षीणामन्यतमं वेषमास्थाय भारत ॥ बुभुक्षुः क्षुधितो राजन्नाश्रमं कौशिकस्य तु ॥ ९ ॥ विश्वामित्रो यः संभ्रातः श्रपयामास वै चरुं ॥ परमान्नस्य यत्नेन न च तं प्रत्यपालयत् ॥ १० ॥ अन्नं तेन यदा भुक्तमन्यैर्दत्तं तपस्विभिः ॥ अथ गृह्यान्नमत्युष्णं विश्वामित्रोऽप्युपागमत् ॥ ११ ॥ भुक्तं मे तिष्ठतावत्त्वमित्युक्त्वा भगवान्ययौ ॥ विश्वामित्रस्ततो राजन् स्थित एव महाद्युतिः ॥ १२ ॥ भुक्तं प्रगृह्य मूर्धा बाहुभ्यां संशितव्रतः ॥ स्थितः स्थाणुरिवाभ्याशे निश्चेष्टो मारुताशनः ॥ १३ ॥ तस्य शुश्रूषणे यत्नमकरोद्गालवो मुनिः ॥ गौरवाद्बहुमानाच्च हार्देन प्रियकाम्यया ॥ १४ ॥ अथ वर्षशते पूर्णे धर्मः पुनरुपागमत् ॥ वासिष्ठं वेषमास्थाय कौशिकं भोजनेऽप्यया ॥ १५ ॥ सदृष्ट्वा शिरसा भुक्तं ध्रियमाणं महर्षिणा ॥ तिष्ठता वायुभक्षेण विश्वामित्रेण धीमता ॥ १६ ॥ प्रतिगृह्य ततो धर्मस्तथैवोष्णं तथानवं ॥ भुक्त्वा प्रीतोऽस्मि विप्रर्षेत मुक्त्वा समुनिर्गतः ॥ १७ ॥ क्षत्रभावादपगतो ब्राह्मणत्वमुपागतः ॥ धर्मस्य वचनात्प्रीतो विश्वामित्रस्तथा भवत् ॥ १८ ॥ विश्वामित्रस्तु शिष्यस्य गालवस्य तपस्विनः ॥ शुश्रूषया च भक्त्या च प्रीतिमानित्युवाच ह ॥ १९ ॥ अनुज्ञातो मया वत्स यथेष्टं गच्छ गालव ॥ इत्युक्तः प्रत्युवाचे दंगालवो मुनिस्ततमं ॥ २० ॥ प्रीतो मधुरया वाचा विश्वामित्रं महाद्युतिं ॥ दक्षिणाः काः प्रयच्छामि भवते गुरुकर्मणि ॥ २१ ॥

निर्वंधः सत्यपि बलवद्वाधकेतवैवाग्रहः सुदारुणो नाशकारी ॥ ६ ॥ ७ ॥ वसिष्ठमूर्त्या धर्मोभ्यागच्छत् ॥ ८ ॥ ९ ॥ न प्रत्यपालयत् अन्नसिद्धिपर्यंतं न प्रतीक्षितवान् ॥ १० ॥ तेन वसिष्ठेन उपागमत् वसिष्ठसमीपं ॥ ११ ॥ १२ ॥ मूर्धा बाहुभ्यां च परिगृह्य अभ्याशे समीपे आश्रमस्य ॥ १३ ॥ गौरवात् गुरुत्वात् बहुमानात् लोकपूज्यत्वात् हार्देन प्रीत्या ॥ १४ ॥ १५ ॥ १६ ॥ १७ ॥ १८ ॥ शुश्रूषया सेवया भक्त्या आराध्यत्वज्ञानेन ॥ १९ ॥ २० ॥ गुरुकर्मणि ब्रह्मचर्यव्रतसमाप्तौ सत्यां ॥ २१ ॥